

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI NESTEMÄISTEN POLTTOAINEIDEN JAKELUASEMIEN YMPÄRISTÖNSUOJELUVAATIMUKSISTA

1 PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Nestemäisten polttoaineiden jakeluasemien ympäristönsuojeluvaatimuksista ehdotetaan annettavaksi uusi valtioneuvoston asetus. Uusi asetus korvaisi vuonna 2010 annetun valtioneuvoston asetuksen 444/2010 nestemäisten polttoaineiden jakeluasemien ympäristönsuojeluvaatimuksista (jäljempänä *JANO-asetus*). Voimassa oleva asetus ehdotetaan kumottavaksi.

Uudella asetuksella laajennettaisiin JANO-asetuksen soveltamisalaa sellaisiin jakeluasemiin, jotka siirrettiin rekisteröintimenettelyyn ympäristönsuojelulain (527/2014) muutoksella (437/2017). Asetuksen soveltamisalan rajausta myös täsmennettäisiin siten, että maatilojen ja alle 12 kuukautta kestävä työmaiden polttoainejakelu suljettaisiin asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Lisäksi nyt ehdotetulla uudella asetuksella muutettaisiin ja lisättäisiin tarpeellisilta osin eräitä määritelmiä soveltamisalan laajentumisesta johtuen sekä tehtäisiin muun muassa ympäristönsuojelu- ja jätelainsäädännön uudistumisesta johtuvia muutoksia jätehuoltoa, poikkeuksellisia tilanteita, toiminnan muuttamista ja lopettamista koskeviin pykäliin.

Asetus annettaisiin ympäristönsuojelulain 9 ja 10 §:n nojalla.

Asetus on tarkoitettu tulevan voimaan 1 päivänä helmikuuta 2020.

2 NYKYTILA JA MUUTOKSEN TARVE

Ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaan ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa aiheuttavalla toiminnalla on oltava ympäristölupa. Ympäristölupaa edellyttävät toiminnot on lueteltu lain liitteessä 1. Ympäristönsuojelulain 116 §:ssä säädetään toiminnan rekisteröinnistä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Rekisteröitävät toiminnot on lueteltu lain liitteessä 2.

Ympäristönsuojelulain 30 §:ssä säädetään liitteen 2 mukaisen rekisteröitävän toiminnan luvanvaraisuudesta. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään, että toiminta edellyttää ympäristölupaa, jos se on osa direktiivilaitoksen toimintaa. Lupaa ei tarvita sellaiselle luvanvaraisen laitoksen osalle, joka voidaan rekisteröidä ja joka ei ole osa niin sanottua direktiivilaitosta. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan ympäristölupa tarvitaan, jos toiminnasta saattaa aiheutua 27 §:n 2 momentissa tarkoitettu seuraus. Lain 27 §:n 2 momentissa ovat vesistön ja pienten vesien (ojan, lähteen tai noron) pilaantumiseen sekä eräistä naapuruussuhteista annetun lain (26/1920) 17 §:n 1 momentin tarkoittamaan kohtuuttomaan naapuruushaittaan liittyvät luvanvaraisuusperusteet. Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädetään rekisteröitävän toiminnan luvanvaraisuudesta 28 §:n perusteella, kun toiminta sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalle pohjavesialueelle.

Ympäristönsuojelulain 116 §:n mukaan liitteessä 2 säädetystä ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta on tehtävä rekisteröinti-ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä varten. Rekisteröinti-ilmoituksen sisällöstä ja ympäristönsuojeluvaatimuksista säädetään 10 §:n nojalla annettavalla asetuksella. Rekisteröinti-ilmoitus on tehtävä liitteen 2 mukaisesta toiminnasta viimeistään 60 päivää ennen toiminnan aloittamista ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on rekisteröitävä toiminta 60 päivän kuluessa rekisteröinti-ilmoituksen jättämisestä.

Nestemäisten polttoaineiden jakeluasemat, joiden polttoaineiden yhteenlaskettu säiliötilavuus on vähintään 10 m³ ja joilla on täytetty moottorikäyttöisten ajoneuvojen tai moottoriveneiden polttoainesäiliöitä, ovat voineet 1 päivästä kesäkuuta 2010 rekisteröityä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Ympäristönsuojelulain muutoksella, joka tuli voimaan 1.9.2017 laajennettiin rekisteröinti koskemaan kaikkia nestemäisten polttoaineiden jakeluasemia, joiden säiliöiden kokonaistilavuus on vähintään 10 m³. Lain muutokseen liittyvän siirtymäsäännöksen mukaan nyt ensimmäistä kertaa rekisteröinnin piiriin tulevat nestemäisten polttoaineiden jakeluasemat säilyvät kuitenkin luvanvaraisina siihen saakka, kunnes niitä koskeva lain 10 §:n nojalla annettava valtioneuvoston asetus tulee sovellettavaksi. Tämän asetuksen voimantulon jälkeen lain muutoksella rekisteröintiin siirretyt jakeluasemat voivat lain 116 §:n mukaisesti rekisteröityä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Kun jakeluasema rekisteröidään ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, ei rekisteröintiviranomainen voi rekisteröinnin yhteydessä antaa toiminnalle sitä koskevia määräyksiä. Ympäristönsuojeluviranomainen ei siis tee rekisteröinti-ilmoituksen johdosta päätöstä, vaan rekisteröi aseman, mikäli ilmoitus sisältää lain ja asetuksen edellyttämät tiedot. Viranomaisen ilmoittaa rekisteröinnistä toiminnanharjoittajalle. Asetuksen noudattamista valvotaan jälkivalvonnassa. Jos toiminnalle olisi haettava ympäristönsuojelulain 30 §:n perusteella ympäristölupa, on ympäristölupaviranomaisella lain 70 §:n mukainen mahdollisuus asettaa luvassa asetusta ankarampia lupamääräyksiä. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi pohjaveden tarkkailua koskevat määräykset, jos toiminta sijoittuu pohjavesialueelle.

Nestemäisten polttoaineiden jakeluasemien ympäristönsuojeluvaatimuksista on säädetty JANO-asetuksella. Nestemäisillä polttoaineilla tarkoitetaan asetuksen toisen pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan moottorikäyttöisessä ajoneuvossa tai moottoriveneessä polttoaineena käytettävää palavaa nestettä, mikä on rajannut asetuksen soveltamisalasta pois muun muassa raide- ja ilmailuliikenteen jakeluasemat.

Nestemäisten polttoaineiden jakelua säädellään JANO-asetuksen lisäksi laajasti. Bensiinihöyryjen talteenotosta jakeluasemilla on säädetty bensiinin varastoinnissa varastoalueilla ja jakeluasemilla sekä talteenotosta bensiinin lastauksessa kuljetettaviin säiliöihin ja purussa kuljetettavista säiliöistä jakeluaseman säiliöihin annetulla valtioneuvoston päätöksellä (468/1996) sekä bensiinihöyryjen talteenotosta jakeluasemilla annetulla valtioneuvoston asetuksella (1085/2011). Päätöksellä 468/1996 pantiin toimeen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/63/EY bensiinin varastoinnista ja sen jakelusta varastoalueilta jakeluasemilla aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta (ns. VOC Stage I). Lisäksi liikenneministeriön päätöksillä 469/1996 ja 470/1996 säädettiin direktiivin 94/63/EY mukaisista kuljetettavia säiliöitä koskevista teknisistä vaatimuksista sekä kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksellä 471/1996 määrättiin varastosäiliöiden ja varastoalueiden lastauslaitteistojen teknisistä vaatimuksista (viimeksi mainittu asetus ei ole enää voimassa). Asetuksella 1085/2011 pantiin täytäntöön bensiinihöyryjen talteenotto-ohjelman toisen vaiheen järjestelmästä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/126/EY (ns. VOC Stage II).

Kemikaaliturvallisuuslainsäädännössä asetetaan vaatimukset vaarallisten kemikaalien käsittelylle ja varastoinnille. Yleiset säännökset asiasta sisältyvät kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettuun lakiin (390/2005, jäljempänä kemikaaliturvallisuuslaki). Lisäksi lain nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksissa säädetään tarkemmin vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) ja vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista (856/2012). Kemikaaliturvallisuuslaissa säädetään vaarallisten kemikaalien määrän ja vaarallisuuden mukaan jaosta laajamittaiseen ja vähäiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin (22 §). Valvontaa koskevan asetuksen (685/2015) 5 §:n mukaan jakeluaseman harjoittamaa vaarallisten kemikaalien käsittelyä pidetään aina vähäisenä. Kemikaaliturvallisuuslain mukaan vähäisenä pidettävästä toiminnasta on tehtävä ilmoitus pelastusviranomaiselle (24 §). Ilmoituksessa on esitettävä tiedot ja selvitykset suunnitellusta toiminnasta ja turvallisuusjärjestelystä. Pelastusviranomaisen tekee ilmoituksen saatuaan asiasta päätöksen, jossa voidaan asettaa toiminnalle tarpeellisia ehtoja lain 2 luvussa säädettyjen turvallisuusvaatimusten täyttämiseksi (25 §).

Jakeluasemilla on 2000-luvulla tehty merkittäviä teknisiä, kemikaalilainsäädäntöön perustuneita perusparannushankkeita, joilla on pantu täytäntöön muun muassa vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnissa jakeluasemilla annettu kauppa- ja teollisuusministeriön päätös (415/1998, jäljempänä *jakeluasemapäätös*). Jakeluasemapäätöksellä annetaan määräyksiä jakeluaseman sijoituksesta ja rakennuksista sekä turvallisuusjärjestelyistä, polttonestesäiliöiden sijoituksesta, säiliö- ja putkistorakenteiden hyväksyttävyydestä ja jakelulaitteista jakeluasemalle, jolta luovutetaan palavaa nestettä pääasiassa moottoriajoneuvon tai moottoriveneen polttoainesäiliöön. Näiden velvoitteiden tarkoituksena on jakeluasemien turvallisuuden lisääminen ja päästöjen vähentäminen. Jakeluasemapäätöksen velvoitteet ovat sen voimaantulosta lähtien koskeneet uusia asemia ja vanhoilla jakeluasemilla velvoitteet tuli täyttää muutamia kohtia lukuun ottamatta viimeistään 31 päivästä joulukuuta 2002. Päätöstä ei sovelleta ilmailu- ja raideliikenteen polttoaineena käytettävän palavan nesteen jakeluun, eikä yksityiskäytössä, kuten liikennöitsijöiden, maatilojen ja vastaavien omassa käytössä, oleviin jakelupisteisiin, joissa säiliöiden kokonaistilavuus on alle 10 m³.

Jakeluasemapäätöstä ollaan parhaillaan uudistamassa työ- ja elinkeinoministeriön toimesta. Päätökseen tehdään ensi vaiheessa, kevään 2020 aikana, eräitä, muun muassa bensiinisäiliöiden sijoittamista koskevia muutoksia, minkä jälkeen käynnistetään koko päätöksen uudistamista koskeva valmistelutyö. Nyt ehdotettavaa uutta asetusta jakeluasemien ympäristönsuojeluvaatimuksista tarkistettaisiin aikanaan tarvittavilta, ainakin säädösviittausta koskevilta osin jakeluasemapäätöksen uudistamisen myötä.

Kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaan nestemäisten polttoaineiden jakeluasema olisi ensisijaisesti sijoitettava tärkeän tai muun vedenhankintaan soveltuvan pohjavesialueen ulkopuolelle. Jos kuitenkin perusteltu syy, esimerkiksi polttoainehuollon järjestäminen, vaatii toiminnan sijoittamista tällaiselle pohjavesialueelle, toiminta tulee järjestää rakenteellisin ja käyttöteknisin toimenpitein sellaiseksi, ettei siitä aiheudu pohjaveden pilaantumisvaaraa (kemikaaliturvallisuuslain 18 §, jakeluasemapäätöksen 5 §, VNA 856/2012, 10 §). On huomattava, että ympäristönsuojelun 28 §:n perusteella tärkeälle pohjavesialueelle sijoitettava jakeluasematoiminta vaatii aina ympäristöluvan. Tapauskohtaisen lupaharkinnan yhteydessä toiminnan sijoituspaikan edellytykset tutkitaan sekä annetaan tarvittavat määräykset toiminnan järjestämiseksi. Asiaa koskien on annettu myös ympäristöministeriön ohjekirje 22.2.2017 (YM7/401/2016).

Kemikaaliturvallisuuslain 135 §:n 2 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) julkaisee luettelon niistä standardeista, joita noudattaen katsotaan kemikaaliturvallisuuslain nojalla annettujen säännösten vaatimusten täyttyvän. Jakeluasemien kannalta tärkein on SFS-standardi nro 3352, palavien nesteiden jakeluasema, jossa on esitetty vaatimukset muun muassa palavien nesteiden varastoinnille, jakeluaseman rakenteelle, säiliöille ja niiden varusteille, putkistoille, jakelulaitteille, jakelualueelle, säiliöiden täyttöpäikalle sekä viemäröinnille. Standardissa SFS 3352 on kuvattu rakennemallit jakeluasemalla (rakennemalli 1) sekä eräille jakelupisteille: raskaan liikenteen jakelupiste (rakennemalli 2), veneasema (rakennemalli 3), kiinteä jakelupiste maatalouskiinteistössä (rakennemalli 4), jakelupiste työmaa-alueella (rakennemalli 5) ja jakelupiste lentoasemalla (rakennemalli 6). Jakeluasemaa koskeva standardi on hyväksytty ensimmäinen kerran vuonna 1978, ja sitä on uudistettu vuosina 1987, 1992, 2004, 2010, ja 2014. Standardia ollaan täydentämässä maanpäällisiä [pysty]säiliöitä sisältävän jakeluaseman rakennemallilla.

3 EHDOTUKSEN SISÄLTÖ

Ehdotuksella säädettäisiin nestemäisten polttoaineiden jakeluasemien, joiden polttoainesäiliöiden kokonaistilavuus on vähintään 10 m³, ympäristönsuojeluvaatimuksista.

1 § Soveltamisala

Pykälän 1 momentin mukainen asetuksen soveltamisala kattaisi nestemäisten polttoaineiden jakeluasemat, joiden polttoainesäiliöiden kokonaistilavuus on vähintään 10 m³. Asetuksen soveltamisalaan tulisivat uusina toimintoina etenkin ilmailu- ja raideliikenteen sekä vähintään 12 kuukautta kestävät työmaiden nestemäisten polttoaineiden jakeluasemat. Asetusta sovellettaisiin ympäristönsuojelulain 116 §:n mukaisesti rekisteröitäviin liitteessä 2 tarkoitettuihin jakeluasemiin sekä jakeluasemiin, joiden toimintaan tarvitaan ympäristönsuojelulain nojalla ympäristölupa.

Voimassa olevan JANO-asetuksen soveltamisala on pääosin yhtenäinen jakeluasemapäätöksen kanssa (moottorikäyttöiset ajoneuvot, moottoriveneet). Edellä mainittu asetuksen soveltamisalan laajentaminen näin ollen tuo muutoksen asiaan.

Säiliöiden vähintään 10 m³ kokonaistilavuuteen laskettaisiin mukaan kaikki saman toiminnanharjoittajan polttoainesäiliöt, jotka sijaitsevat alueella, jota voidaan pitää yhtenäisenä jakelualueena (2 §:n 1 mom. 3 kohta) ja jolla asetuksen jakelualueita koskevat velvoitteet (kuten esimerkiksi 6 §:n 5 mom., alueen päällystäminen) voidaan toteuttaa. Yhteenlaskussa huomiotavien säiliöiden tulee siis sijaita toistensa välittömässä läheisyydessä, käytännössä lähes vieretysten, jotta niiden katsotaan kuuluvan samaan yhteenlaskussa huomioitavaan kokonaisuuteen. Säiliötilavuuden yhteen laskemisessa ei olisi tarkoituksenmukaista tässä yhteydessä huomioida esimerkiksi eri puolilla lentopaikkaa tai työmaa-alueita sijaitsevia polttoainejakeluun tarkoitettuja säiliöitä tai säiliöitä, joilla on eri omistaja.

Asetusta sovellettaisiin myös jakeluasemiin, joiden toimintaan tarvitaan ympäristönsuojelulain nojalla ympäristölupa. Rekisteröitävän toiminnan luvanvaraisuudesta säädetään ympäristönsuojelulain 30 §:ssä. Ympäristölupa tarvittaisiin esimerkiksi silloin kun jakeluasema sijaitsee tai se sijoitetaan pohjavesialueelle. Lain 28 §:ssä säädetään toiminnan luvanvaraisuudesta pohjavesialueella ja sen toisessa momentissa säädetään erityisesti rekisteröintikynnyksen alle jäävien toimintojen eli tässä säiliötilavuudeltaan alle 10 m³ olevien jakeluasemien luvanvaraisuudesta pohjavesialueella. Asetusta sovellettaisiin jakeluasemiin, joiden polttoainesäiliöiden kokonaistilavuus olisi alle 10 m³, kun jakeluasema sijaitsee tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella ja sen toiminnasta voi aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa.

Pykälän 2 momentin mukaan asetusta ei sovellettaisi kaasun jakeluasemiin. Kaasulla viitataan tässä esimerkiksi neste-, maa- ja biokaasuun, mukaan lukien niiden nesteytetyt muodot. Asetusta ei siis sovellettaisi sellaisiin nestemäisiin varastoitaviin kemikaaleihin, jotka normaaliolosuhteissa (lämpötila 20 °C, paine 101,3 kPa) ovat täysin kaasumaisia.

Pykälän 3 momentin mukaan asetuksen soveltamisalaan eivät tulisi maatilojen eivätkä lyhytaikaisten työmaiden polttoainejakelu. Maatiloilla on kyse ainoastaan tilan omaan käyttöön tulevasta työkonoiden polttoainejakelusta, ja tyypillisesti kyse on melko pienimuotoisesta toiminnasta, jakelukäytössä olevien polttoainesäiliöiden kokonaistilavuuden jäädessä yleisesti alle 10 m³:n. Melko harvoilla tiloilla ylittää polttoaineen varastointikapasiteetin kokonaistilavuus ylittää 10 m³ (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 60/2017: Sähkönjakeluhäiriöiden vaikutukset elintarviketuotannon jatkuvuuteen). Lisäksi on huomioitava, että polttoainetta käytetään työkonoiden lisäksi tilalla usein myös esimerkiksi viljakuivureissa. Eläinsuojien osalta polttoainesäiliöitä koskevia määräyksiä voidaan antaa ympäristöluvuissa ja ympäristönsuojelulain mukaiseen yleiseen ilmoitusmenettelyyn liittyvissä päätöksissä. Kasvinviljelytilat eivät ole ympäristölupa- tai ilmoitusvelvollisia, mutta niidenkin osalta myös polttoainejakeluun käytettävien säiliöiden on täytettävä kemikaaliturvallisuuslainsäädännön määräykset. Lisäksi kunnallisissa ympäristönsuojelumääräyksissä annetaan tyypillisesti määräyksiä polttoaineiden säilyttämisestä.

Asetuksen soveltamisalasta suljettaisiin pois lyhytaikaiseksi katsottavan eli alle 12 kuukautta kestävä työmaan yhteydessä oleva polttoaineen jakelu. Tällaisten työmaiden osalta kyse on tyypillisesti siirrettävistä, tilapäiseksi tarkoitetuista jakelupaikoista, joita useimmiten on koneurakoitsijoilla käytössä maa-aines-, infra ja metsätyömailla. Työmaat ovat useimmiten lyhytaikaisia ja polttoaineen tarve on melko

vähäinen. Työmailla käytettävät säiliöt ovat tilavuudeltaan usein yhden kuution säiliöitä ja niitä säädellään siirrettäviä säiliöitä koskevilla pakkaus- ja kuljetusmääräyksillä. Sen sijaan vähintään vuoden ajan samalla paikalla toimivalla työmaa-alueella sijaitsevalla jakelupaikalla asetuksen vaatimukset kuitenkin tulisivat noudatettaviksi. Tällaisia jakelupaikkoja voisivat olla esimerkiksi kaivosalueilla olevat jakelupaikat sekä muutoin pitkäaikaisten työmaiden, kuten suurten infrakohteiden polttoaineen jakelutoiminta. Tähän 12 kuukauden aikarajaan laskettaisiin yhteen myös jaksottaisesti samalla työmaalla tapahtuva polttoainejakelu, jonka yhteenlaskettu kesto on vähintään 12 kuukautta.

2 § Määritelmät

Pykälä sisältäisi asetuksen sisällön kannalta keskeiset määritelmät. Muutoksia ehdotetaan muun muassa jakeluaseman, nestemäisen polttoaineen, jakelualueen ja olemassa olevan jakeluaseman määritelmiin.

Pykälän 1 kohdan jakeluaseman määritelmä kattaisi kaikki liikennepolttoaineiden jakeluasemat. JANO-asetuksessa käytetty moottoriajoneuvo muutettaisiin moottorikäyttöiseksi ajoneuvoksi, joka vastaisi ajoneuvolain (226/2009) mukaista määrittelyä. Ajoneuvolain 3 §:n määritelmässä moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tarkoitetaan konevoimalla kulkevaa ajoneuvoa. Moottorikäyttöisiä ajoneuvoja ovat auto, mopo ja moottoripyörä sekä kolmi- ja nelipyöräisten L-luokkien ajoneuvot samoin kuin traktori, moottorityökone ja maastoajoneuvo. Nykyisen JANO-asetuksessa käytetty ”moottorivene” on korvattu ”moottorikäyttöisellä vesikulkuneuvolla”, joka käsittää myös esimerkiksi vesiskootterit. Käsitteitä on tarkennettu vastaamaan nykyistä muuta lainsäädäntöä, eikä näillä vaihdoksilla ole tarkoitettu muuttaa asetuksen soveltamisalaa tältä osin.

Jakeluaseman uusi määritelmä kattaisi myös ilma-alusten ja raidekulkuneuvojen nestemäisen polttoaineen tankkauspaikat. Raidekulkuneuvo-termillä tarkoitetaan junaa, metrojunaa, raitiovaunua ja muuta vastaavaa raiteilla liikkumaan tarkoitettua kulkuneuvoa, vaunua tai laitetta (esimerkiksi veturi, kiskobussi, ratakuorma-auto ja raiteilla kulkevat työkoneet). Varsinaisten kuljetukseen käytettyjen kulkuneuvojen, kuten esimerkiksi veturien ja vaunujen lisäksi myös erilaiset raiteita käyttävät työkoneet ja laitteet. Ilma-aluksella viitataan ilmailulaissa (864/2014, 2.1 §:n 6 kohta) käytettyyn vastaavaan määritelmään, jonka piiriin kuuluvat kaikki ”laitteet, joita kannattavat ilmakehässä muut ilman reaktiot kuin ilman reaktiot maan tai veden pintaa vastaan”.

Jakeluaseman määrittelyllä koskemaan vain kiinteitä jakelupaikkoja rajattaisiin asetuksen piiristä pois siirrettävät jakelupaikat. Nämä tulevat kyseeseen esimerkiksi lyhytaikaisten työmaiden, kuten metsäurakoinnin yhteydessä (esimerkiksi niin sanotut IBC-kontit, jotka ovat vaarallisten aineiden kuljettamista koskevan VAK-sääntelyn piirissä).

Nestemäisten polttoaineen jakelua olisi polttoaineen myyminen tai luovuttaminen siten, että polttoaine siirretään jakelumittarista kulkuneuvon polttoainesäiliöön. Näin ollen asetusta ei sovellettaisi suoraan säiliöautosta tehtävään polttoainetäydennykseen, esimerkiksi ilma-alusten ja raidekulkuneuvojen osalta.

Jakeluasemana pidettäisiin uudessa asetuksessa esimerkiksi perinteisiä polttoainejakelua tarjoavia ”huoltoasemia”, josta polttoainetta luovutetaan kaupallisessa tarkoituksessa (mukaan lukien ns. kylmäasemat). Jakeluasemana pidettäisiin myös muun muassa auto- tai työkonevarikon yhteydessä olevaa jakelupaikkaa sekä työmaa- ja koneurakoitsijan käytössä vähintään 12 kuukautta olevaa jakelupaikkaa. Polttoaineen jakelu voi tapahtua joko kaupalliseen tarkoitukseen eli myyntinä taikka muuna luovutuksena. Näin ollen esimerkiksi ”rajattu kaupallinen” polttoainejakelu esimerkiksi suurilla työmaa-alueilla toimiville (alihankinta)yrityksille taikka lentopaikoilla rajatulle käyttäjäkunnalle, kuten esimerkiksi paikallisen ilmailukerhon jäsenille, kuuluisivat asetuksen piiriin.

Lentopaikka on määritelty ilmailulaissa (2 §:n 1 mom. 20 kohta ja 2 mom.) mm. alueeksi, jota on tarkoitus käyttää kokonaan tai osittain ilma-aluksen saapumista, lähtemistä ja maassa tai vedessä liikkumista varten.

Lentoasemalla tarkoitetaan puolestaan sellaista lentopaikkaa, jossa lentotiedotuspalvelu, hälytyspalvelu, ilmailukenteen neuvontapalvelu ja lennonjohtopalvelu on pysyvästi järjestetty (75 §). Lentoasemilla yleisessä liikennekäytössä olevien lentokoneiden polttoainesäiliöt täytetään suoraan säiliöautoista ns. asematasolla. Säiliöautoihin polttoaine otetaan nestemäisen polttoaineen varastosta tai varastosäiliöstä. Tällaista lentokoneiden polttoainesäiliöiden täyttöä asematasolla ei näin ollen pidettäisi asetuksen tarkoittamana jakeluasemana, eikä asetuksen vaatimuksia sovellettaisi tähän toimintaan (tällainen jakelutoiminta sisältyy monesti kemikaalien varastointiin perustuvaan ympäristölupaan).

Lentopaikalla, mukaan lukien lentoasemat sekä pienemmät muut lentopaikat, voi olla kuitenkin nestemäisten polttoaineiden jakeluasema, jolla jakelulaitteesta, jossa on yhdistetty pumppu- ja mittalaite, palavaa nestettä jaetaan erikseen lentoaseman maakaluston (kuten työkoneiden ja säiliöautojen) polttoainesäiliöihin tai ilma-alusten, kuten pienlentokoneiden ja helikopterien polttoainesäiliöihin. Maakaluston eli moottorikäyttöisten ajoneuvojen polttoaineiden jakeluasemat ovat jo kuuluneet voimassa olevan JANO-asetuksen soveltamisalaan, mutta ilma-alusten jakeluasemat tulisivat uutena asetuksen soveltamisalaan. Ilma-alusten jakeluasemat voivat olla kunnan, yksityisen tahon tai yhteisön kuten esimerkiksi ilmailukerhon, omistuksessa.

Ehdotettavaa asetusta sovellettaisiin myös raidekulkuneuvojen nestemäisten polttoaineiden jakelupaikkoihin. Raidekulkuneuvojen jakeluasema sijaitsee yleensä varikon tai ratapihan yhteydessä, mutta jakelua voi olla myös yleisen rataverkon ulkopuolisilla rataosuuksilla, kuten satamissa, teollisuuslaitoksissa ja kaivoksissa. Polttoainetäydennys VR-Yhtymä Oy:n tankkauspaikoilla toteutetaan veturien, rautakuorma-autojen ja moottorivaunujen (kiskobussien) osalta erillisen AeroQuick-täyttöliittimen avulla ja raiteilla liikkuvat työkoneet tankataan yleensä pistoolilla. Soveltamisalaan kuuluvilla metro- ja raitiovaunuvarikoilla ei nykyisin ole lähinnä ratakouma-autojen ja ratatyökoneiden tankkaamiseen tarkoitettuja vähintään 10 m³:n polttoainesäiliöitä. Jo edellä mainitulla tavalla myös raidekulkuneuvojen jakeluasemien osalta asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät ns. autotankkauspaikat, joissa raidekulkuneuvoja tankataan suoraan säiliöautosta.

Pykälän 2 kohdan nestemäinen polttoaine määriteltäisiin siten, että nestemäisellä polttoaineella tarkoitettaisiin tässä asetuksessa palavia nesteitä, joita käytettäisiin moottorikäyttöisissä ajoneuvoissa, moottoriveneissä, raide- ja ilmailuliikenteessä polttoaineena. Asetuksen piiriin kuuluvia polttoaineita olisivat muun muassa 95-/98-oktaaninen bensiini, dieselöljy, kevyt polttoöljy (moottoripolttoöljy), korkeaseosetanoli (E85, RE85) ja moottoripetroli, sekä ilmailuliikenteessä käytettävät lentopetroli (kerosiini) ja lentobensiini.

Pykälän 3 kohdan jakelualueen määritelmä vastaisi nykyisen JANO-asetuksen vastaavaa määritelmää, pienin terminologisin muutoksin.

Pykälän 4 kohdan säiliöiden täyttöpaikan sekä 5 kohdan kaksivaippasäiliön määritelmiin ei tehtäisi muutoksia nykyiseen JANO-asetukseen verrattuna. Jälkimmäisessä kohdassa termiä hieman korjattaisiin vastaamaan vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 856/2012 terminologiaa ("kaksivaippasäiliö").

Pykälän 6 kohdassa määriteltäisiin vuoden 2010 asetus nestemäisten polttoaineiden jakeluasemien ympäristönsuojeluvaatimuksista annetuksi valtioneuvoston asetukseksi (444/2010). Tämä on siis nyt ehdotettavan asetuksen antamisen myötä kumottava JANO-asetus. Termiä käytetään seuraavissa kohdissa 7–9, jotka koskevat eri aikoina toimintansa aloittaneita tai ympäristöluvan saaneita jakeluasemia. Näitä termejä puolestaan käytetään 19 §:n siirtymäsäännöksissä.

Pykälän 7 kohdassa määriteltäisiin *vuoden 2010 asetuksen mukainen olemassa oleva jakeluasema* moottorikäyttöisen ajoneuvon tai moottoriveneen polttoaineen jakeluun tarkoitetuksi jakeluasemaksi, jonka toiminta on aloitettu tai jonka ympäristölupahakemus on kuulutettu ennen 1 päivää kesäkuuta 2010.

Tämä vastaisi JANO-asetuksen 2 §:n 7 kohdassa tarkoitettua olemassa olevan jakeluaseman määritelmää ja tarkoittaisi moottorikäyttöisen ajoneuvon tai moottoriveneen polttoaineen jakeluun tarkoitettuja jakeluasemia, jotka ovat saaneet ympäristöluvan ennen JANO-asetuksen voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan. Määritelmän piiriin kuuluu myös jo kumotun ympäristönsuojelulain voimaanpanolain (113/2000) nojalla ympäristöluvan tarpeen arvioinnin piiriin kuuluneet jakeluasemat. Siirtymäsäännösten mukaan näiden jakeluasemien on tullut noudattaa JANO-asetuksen vaatimuksia viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2020. Näille jakeluasemille on kuitenkin JANO-asetuksen 18 §:n 4 momentissa myönnetty edelleen poikkeus tiettyjen asetuksen vaatimusten noudattamisesta.

Pykälän 8 kohdassa määriteltäisiin *vuoden 2010 asetuksen mukainen uusi jakeluasema* moottorikäyttöisen ajoneuvon tai moottorikäyttöisen vesikulkuneuvon polttoaineen jakeluun tarkoitetuksi jakeluasemaksi, jonka toiminta on aloitettu tai jonka ympäristölupahakemus on kuulutettu 1 päivänä kesäkuuta 2010 tai sen jälkeen mutta ennen tämän asetuksen voimaantuloa. Tämä vastaisi asetuksen JANO-asetuksen 2 §:n 8 kohdassa tarkoitettua uuden jakeluaseman määritelmää ja tarkoittaisi niitä moottorikäyttöisen ajoneuvon tai moottorikäyttöisen vesikulkuneuvon polttoaineen jakeluun tarkoitettuja jakeluasemia, joiden toiminta on aloitettu 1 päivänä kesäkuuta 2010 jälkeen ja joihin on toiminnan alusta lähtien ja ennen tämän asetuksen voimaan tuloa sovellettu JANO-asetuksen ympäristönsuojeluvaatimuksia.

Pykälän 9 kohdassa määriteltäisiin *uusi olemassa oleva jakeluasema* sellaiseksi jakeluasemaksi, jonka toimintaan ei ole aiemmin sovellettu JANO-asetusta, mutta jonka toiminta olisi aloitettu tai jonka ympäristölupahakemus olisi kuulutettu ennen tämän asetuksen voimaantuloa. Määritelmällä viitataan nyt ehdotettavan uuden asetuksen soveltamisalaan tuleviin toimintoihin eli ilmailu- ja raideliikenteen jakeluasemiin sekä vähintään 12 kuukautta kestävään työmaan polttoaineen jakeluun.

Pykälän 10 kohdan *uudella jakeluasemalla* tarkoitettaisiin kaikkia muita kuin pykälän 7–9 kohdassa tarkoitettuja nestemäisten polttoaineiden jakeluasemia. Näin ollen sillä viitattaisiin sellaiseen jakeluasemaan, jonka toiminta aloitetaan ehdotettavan asetuksen voimaantulon jälkeen tai jonka ympäristölupahakemus tulisi kuulutettavaksi vasta asetuksen voimaantulon jälkeen.

3 § Rekisteröinti-ilmoituksen sisältö

Pykälän asiasisältöön ei ehdoteta asiallisia muutoksia, vaikka pykälässä säädetyt tiedot ryhmiteltäisiin hieman uudelleen yhdenmukaistamalla sääntelyä muiden ympäristönsuojeluvaatimuksia koskevien valtioneuvoston asetusten kanssa (esimerkiksi kiinteän betoniaseman ja betonituotetehtaan ympäristönsuojeluvaatimuksista annettu valtioneuvoston asetus, 858/2018, 3 §). Pykälän johdantolauseeseen lisättäisiin viittaus ympäristönsuojelulain 116 §:ään.

Pykälä sisältäisi edelleen luettelon tiedoista, jotka 3 §:ssä tarkoitettun rekisteröinti-ilmoituksen tulisi sisältää. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin luettelo rekisteröinti-ilmoituksen yhteydessä toimitettavista liitteistä. Näitä olisivat sijaintialuetta kuvaava kartta, asemapiirros, asemakaavakartta, poikkileikkauspiirustus täyttöpaikan ja jakelualueen suojauksesta ja maarakenteesta, viemäröntiasemapiirros sekä 13 §:n 2 momentissa tarkoitettu toimintasuunnitelma.

Ilmoitus jätettäisiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään 60 päivää ennen toiminnan aloittamista. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voisi pyytää toiminnanharjoittajaa täydentämään ilmoitusta, jos tiedot eivät olisi valvontaa varten riittäviä. Viranomaisen olisi kuitenkin rekisteröitävä toiminta tietojärjestelmään.

Rekisteröintimenettelyä varten on laadittu lomake, jolla tiedot toiminnasta ilmoitettaisiin ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Rekisteröinti-ilmoituslomake ja sen täyttöohje ovat saatavilla ympäristöhallinnon internet-sivuilta, osoitteesta <http://www.ymparisto.fi> → Asiointi, luvat ja

ympäristövaikutusten arviointi → Luvat, ilmoitukset ja rekisteröinti → Ympäristönsuojelulain mukainen rekisteröinti.

4 § Toiminnan sijoittumista koskevat vaatimukset

Pykälässä viitattaisiin toiminnan sijoituspaikkaa koskevaan ympäristönsuojelulain sääntelyyn pitkälti kumottavan asetuksen 4 §:ää vastaavalla tavalla. Viittaukset ympäristönsuojelulain pykäliin päivitettäisiin ajan tasalle. Pykälästä poistettaisiin muut viittaukset jakeluaseman sijaintipaikasta.

Jakeluaseman sijoittamista suhteessa asemakaavaan on tarkennettu ja asia on kirjattu rekisteröintilomakkeen täyttöohjeisiin. Jakeluaseman sijoituspaikan soveltuvuus asemakaavaan nähden on aikanaan tutkittu jo olemassa olevan jakeluaseman rakennusvaiheessa tai asia tutkitaan uuden jakeluaseman rakennusluvan yhteydessä. Kaavanmukaisuutta ei ole tarpeen tarkastella enää erikseen rekisteröitäessä toiminta ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

5 § Jakeluaseman tekninen rakenne

Asetuksen 5 §:ssä säädettäisiin jakeluaseman tekniseen rakenteeseen kohdistuvista vaatimuksista. Pykälän 1 momentti sisältäisi edelleen informatiivisen viittauksen siihen, että nyt ehdotettavan asetuksen lisäksi jakeluaseman teknisen rakenteen vaatimuksista säädetään kemikaaliturvallisuuslaissa. Tämä viittaus sisältäisi sen, että kaikkiin tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluviin nestemäisten polttoaineiden jakeluasemiin sovellettaisiin yleisestikin kaikkea vaarallisen kemikaalin käsittelyä ja varastointia ja teknistä rakennetta koskevia vaatimuksia siten kuin niistä säädetään mainitussa laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa. Näitä asetuksia olisivat erityisesti vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta annettu valtioneuvoston asetus (685/2015) ja vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annettu valtioneuvoston asetus (856/2012); jälkimmäistä ei tosin sovelleta jakeluasemilla tapahtuvaan vaarallisten kemikaalien käsittelyyn ja varastointiin siltä osin kuin siitä säädetään erikseen (2.4 §).

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin moottorikäyttöisen ajoneuvon ja vesikulkuneuvon polttoaineiden jakeluasemaa koskevista teknisistä vaatimuksista, jotka perustuisivat edellä 1 momentissa mainittujen säädösten lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriön jakeluasemapäätöksen (415/1998) vaatimuksiin. Säännös vastaisi JANO-asetuksen 5.1 §:ssä olevaa viittausta jakeluasemapäätökseen siten, että nyt ehdotettavassa asetuksessa viittaus rajattaisiin koskemaan vain kyseisen päätöksen piirissä olevien moottorikäyttöisten ajoneuvojen tai moottorikäyttöisten vesikulkuneuvojen polttoainejakelua.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin moottorikäyttöisten ajoneuvojen, moottorikäyttöisten vesikulkuneuvojen ja ilma-alusten polttoaineiden jakeluaseman polttoaineiden varastointiin ja käsittelyyn tarkoitettujen laitteiden ja rakenneosien osalta standardin SFS-standardin nro 3352 ("Palavien nesteiden jakeluasema") tai vastaavan tasoisten vaatimusten soveltumisesta. Moottorikäyttöisen ajoneuvon tai moottoriveneen vaatimukseen ei tehtäisi muutoksia JANO-asetukseen verrattuna. Uutena tähän kohtaan sisältyisi lentoaseman jakeluaseman polttoaineiden varastointiin ja käsittelyyn tarkoitettuja laitteita ja rakenneosia koskevat vaatimukset, jolle SFS-standardissa 3352 kuvataan oma rakennemallinsa. Raidekulkuneuvon jakeluaseman tekniselle rakenteelle ja polttoaineen varastointiin ja käsittelyyn tarkoitetuille laitteille ei ole asetettu erillisiä vaatimuksia SFS-standardissa 3352 taikka KTM:n jakeluasemapäätöksessä, vaan sen olisi noudatettava tämän asetuksen lisäksi vaatimuksia, joita annetaan kemikaaliturvallisuuslaissa ja sen nojalla.

Uusimman standardin vaatimukset otetaan käyttöön aina uudisrakentamisessa ja aikaa myöten myös olemassa olevissa kohteissa. Uusimman standardin vaatimuksia sovellettaisiin kokonaisuudessaan olemassa olevaan jakeluasemaan viimeistään asemalle tehtävän olennaisen muutoksen myötä. Olennaisella

muutoksella tarkoitettaisiin jakeluaseman yhteydessä merkittävää teknistä parantamista, jossa aseman tekniset järjestelmät, kuten säiliöt ja putkistot, uusittaisiin (19 §:n 7 momentti).

6 § Jakeluaseman teknisen rakenteen vaatimukset maaperän ja pohjaveden suojelemiseksi

Pykälän vaatimusten taustalla on se seikka, että jakeluasemien merkittävin ja yleisin ympäristöhaitta on ollut maaperän pilaantuminen polttoainevalumiin johdosta. Tapaukset, joissa maaperä on pilaantunut, ovat johtaneet merkittäviin kunnostustoimiin ja kunnostustyötä joudutaan usein tekemään silloin, kun olemassa olevaa jakeluasema uudistetaan.

Pykälän 1 momentin mukaan polttoainesäiliöiltä edellytettäisiin tiivistä, mekaanisia ja kemiallisia rasituksia kestävästä rakennetusta sekä korroosiolta suojaavaa pinnoitusta. Säännös vastaisi JANO-asetuksen vastaavaa säännöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jakeluasemilla säiliöiden tulisi olla vuodonilmaisujärjestelmällä varustettuja kaksivaippasäiliötä taikka suoja-altaalla varustettuja yksivaippaisia säiliötä, sijoituspaikasta riippumatta. KTM:n jakeluasemapäätöksen mukaan kaksoisvaippasäiliötä edellytettäisiin vain silloin, kun säiliö sijoitettaisiin tärkeälle tai muulle vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella, mutta ympäristön ja erityisesti maaperän pilaantumisen ehkäisemiseksi ”kaksoisvaippaus” vaatimus on katsottu tarpeelliseksi kaikille uusille jakeluasemille ja olisi BAT:n (paras käyttökelpoinen tekniikka) mukaista. Vaihtoehtoisesti säiliö voisi olla yksivaippainen, jos se sijoitettaisiin suoja-altaaseen. Suoja-altaan koon pitäisi vastata 1,1-kertaisesti siihen sijoitettavan yksittäisen säiliön tilavuutta. Suoja-altaan koon mitoittamiseen ei siis vaikuta säiliöön varastoitava suurin nestemäärä, vaan se määräytyy säiliön koon perusteella.

Uutena soveltamisalaan tulevat ilmailu- ja raideliikenteen jakelupaikat ovat tyypillisesti maanpäällisiä yksivaippasäiliöitä. Jo aiemmin soveltamisalaan kuuluneiden jakeluasemien bensinisäiliöt on aina sijoitettu maan alle, mutta raskaan liikenteen jakeluasemilla dieselöljyä säilytetään maanpäällisissä säiliöissä. Kaksivaippasäiliöitä on kaupallisesti saatavilla ja jakeluaseman varustaminen sellaisilla ei aiheuttaisi kohtuuttomia kustannuksia, kun toteuttaminen tehtäisiin uutta kohdetta rakennettaessa. Toiminnanharjoittajat esittävät jo nyt lähes aina lupahakemuksissaan uuden aseman varustamista kaksivaippasäiliöillä sijoituspaikasta riippumatta. Säiliön rakennetta koskevaa vaatimusta sovellettaisiin kuitenkin olemassa olevaan jakeluasemaan vasta, kun jakeluasemalla tehtäisiin olennainen muutos, jolla tarkoitettaisiin merkittävää teknistä parantamista, jossa aseman tekniset järjestelmät, säiliöt ja putkistot uusittaisiin (19 §:n 7 momentti).

Pykälän 3 momentti vastaisi JANO-asetuksen säännöstä. Sen mukaan polttoaineputkiston olisi oltava hiilivetyjä ja muita polttoaineiden osia läpäisemätön ja korroosiolta suojattu. Tiiviysvaatimuksen täyttäisi muun muassa monikerroksinen muoviputki. Maanalainen polttoaineputkisto tulisi asentaa, tukea ja suojata siten, etteivät siihen kohdistuvat mekaaniset ja kemialliset rasitukset vaurioita putkistoa tai sen liitoksia. Näitä vaatimuksia sovellettaisiin kuitenkin olemassa olevaan jakeluasemaan vasta kun jakeluasemalla tehtäisiin olennainen muutos, jolla tarkoitettaisiin merkittävää teknistä parantamista, jossa aseman tekniset järjestelmät, säiliöt ja putkistot uusittaisiin (19 §:n 7 momentti).

Myös pykälän 4 momentti vastaisi JANO-asetuksen vastaavaan säännöstä. Sen mukaan maaperän ja pohjaveden suojeleminen edellyttäisi lisäksi, että jakeluaseman viemäriputkisto, siihen liitetyt tarkastus- ja hiekanerotuskaivot, öljynerotin sekä liitoksissa käytettävät tiivisteet kestävät polttoaineiden kemiallista vaikutusta. Myös hiekanerottimien ja viemäriputkien sekä öljynerottimen muodostaman kokonaisuuden on oltava tiivis ja käytettäviä kemikaaleja kestävä.

Pykälän 5 momentin mukaan maaperän ja pohjaveden pilaantumisen ehkäisemiseksi säiliöiden täyttöpaikka ja jakelualue olisi päällystettävä kemikaalitiiviillä ja allastavalla rakenteella siten, että

polttoaineen pääsy vesistöön, maaperään ja pohjaveteen estyy. Riittävän tiiviyn saavuttamiseksi käytettäisiin joko vettä ja polttoainetta läpäisemätöntä päällystekerrosta, jollaisena voisi toimia esimerkiksi yhtenäinen, tiivis betonilaatta, tai päällystekerroksen alapuoliseen rakenteeseen asennettava tiivistysrakente, esim. vähintään 1 mm:n paksuinen HDPE-muovikalvo. Säännöksestä poistettaisiin erillinen maininta päällysteen toteuttamisesta standardin SFS 3352 mukaisesti tai vastaavalla tavalla. Standardin vaatimusten tai vastaavan tasoisten vaatimusten täyttämistä säädetään jo 5 §:n 3 momentissa, joten päällekkäinen maininta poistetaan 6 §:n 5 kohdasta.

Pykälän 6 momentti vastaisi JANO-asetuksen säännöstä. Sen mukaan säiliöiden täyttöpaikka ja jakelualue olisi rakennettava riittävän kantavaksi painumien ehkäisemiseksi. Ajoneuvojen painon aiheuttamat painumat voivat vahingoittaa maanalaisia putkistoja ja tiivistysrakenteita. Ohjeena voitaisiin käyttää jakeluasemastandardissa SFS 3352 esitettyä vaatimusta, jonka mukaan kantavien maarakenteiden tiivistysasteen (Dv) tulisi olla vähintään 90 % ja kantavuuden (E) vähintään 150 MPa.

7 § Öljyisten jätevesien käsittely ja johtaminen

Asetuksen 7 pykälään ehdotetaan pieniä tarkennuksia JANO-asetuksen vastaavaan säännökseen nähden. Pykälän 1 momentissa mainittua vaatimusta öljynerottimeen viemäröinnistä ei sovelleta yksinomaan moottorikäyttöisten vesikulkuneuvojen käyttöön tarkoitetun jakeluaseman jakelualueella, minkä lisäksi tällaisen jakeluaseman säiliöiden täyttöpaikalla vaatimusta sovelletaan vain soveltuvin osin. Laiturilla sijaitsevaa jakelualueetta ei ole käytännössä mahdollista tai tarkoituksenmukaista viemäroidä öljynerottimeen. Säiliöiden täyttöpaikka sen sijaan sijaitsee maalla, minkä johdosta viemäröinti saattaa olla mahdollinen sijaintipaikasta riippuen. Jos säiliöt sijaitsevat esimerkiksi kallion päällä, viemäröinti ei välttämättä ole mahdollista kohtuullisin kustannuksin.

Pykälän 2 ja 3 momentti säilyisivät ennallaan. Pykälän 4 momentissa täsmennettäisiin vaatimusta öljynerottimen jälkeen sijoitettavasta näytteenotto- ja sulkuventtiilikaivosta siten, että velvoite koskee vain jakelualueen ja säiliöiden täyttöpaikan vesien viemäröintiä. Pesuhalleille ei rakentamismääräyksissä ole asetettu vaatimusta sulkukaivosta. Pesuhalleissa suuren kemikaalivuodon tapahtuminen on hyvin epätodennäköistä. Jos jakelualueen ja täyttöpaikan öljynerottimessa itsessään on jo sulku, ei tarvita erikseen erottimen jälkeen erikseen sijoitettavaa sulkuventtiilikaivoa.

8 § Muiden jätevesien käsittely ja johtaminen

Pykälän 1 momentti päivitetäisiin viittauksin ajantasaiseen lainsäädäntöön. Pykälän 2 momenttiin ei ehdoteta muutoksia JANO-asetukseen verrattuna.

9 § Ilmaan joutuvien päästöjen rajoittaminen

Pykälässä säädettäisiin informatiiviset viittaukset ns. VOC Stage I ja II –nimettyjen unionin säädösten toimeenpanemiseksi annettujen kansallisten säädösten noudattamiseen. Pykälä ei sisältäisi pienen sanamuodollisen tarkistuksen lisäksi muita muutoksia JANO-asetukseen verrattuna.

10 § Meluntorjunta

Pykälässä säädettäisiin meluhaittojen ehkäisemisestä aseman suunnittelussa ja sijoittamisessa. Pykälä ei sisältäisi pienen sanamuodollisen tarkistuksen lisäksi muita muutoksia JANO-asetukseen verrattuna.

11 § Jätehuolto

Pykälän kohdat päivitetäisiin vastamaan ajantasaista jätelainsäädäntöä (jätelaki (646/2011) ja sen käsitteitä.

12 § Laitteistojen ja rakenteiden määräaikaistarkastukset

Säännös vastaisi pitkälti JANO-asetuksen vastaavaa säännöstä. Velvollisuus määräaikaistarkastusten tekemiseen osoitetaan nyt selvemmin toiminnanharjoittajalle, jonka tulee huolehtia siitä, että tarkastukset tehdään määräajoin riittävän pätevän henkilön toimesta. Jakeluaseman polttoainesäiliöiden osalta säännökseen lisättäisiin vähimmäismääräksi 10 vuoden välein tehtävät tarkastukset. Tämä vastaisi myös muun muassa standardissa SFS 3352 mainittua säiliöiden huoltoväliä. Säiliöiden kunnan säännöllisillä, 10 vuoden välein tehtävillä tarkastuksilla pyritään ennaltaehkäisemään vahinkotilanteita.

13 § Poikkeukselliset tilanteet

Pykälän säännökset vastaisivat osin kumottavaksi ehdotetun JANO-asetuksen 13 §:ää. Tekstiä muokattaisiin ja pykälässä tuotaisiin selkeämmin esiin säännöksen yhteys ympäristönsuojelulain 123 §:n poikkeuksellisia tilanteita koskevaan sääntelyyn.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen ohjeistusvelvollisuudesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta laatia toimintasuunnitelma, joka sisältää ohjeet toimenpiteistä polttoainevuototilanteissa. Suunnitelma on liitettävä rekisteröinti-ilmoitukseen (ks. myös 3 §:n 2 momentti). Uusien olemassa olevien jakeluasemien olisi toimitettava suunnitelma 19 §:n 4 tai 5 momentin mukaisesti. Vuoden 2010 asetuksen mukaisten olemassa olevien ja vuoden 2010 asetuksen mukaisten uusien jakeluasemien osalta suunnitelman toimittamisesta säädetään oma siirtymäaikansa 19 §:n 6 momentissa.

Pykälän 3 momentti toiminnasta poikkeuksellisissa tilanteissa ja niihin vastaisuuden varalta varautumisesta vastaisi kumottavan asetuksen 13 §:n 1 momenttia. Lisäksi momentissa viitattaisiin ympäristönsuojelulain 123 §:ään poikkeuksellisia tilanteita koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

Pykälän 4 momentti puolestaan vastaa kumottavan asetuksen 2 momenttia.

14 § Toiminnan ja sen vaikutusten tarkkailu

Ei muutoksia JANO-asetukseen verrattuna, muutamaa terminologista muokkausta lukuun ottamatta.

15 § Merkittävien työvaiheiden laadunvarmistus

Pykälän 1 momentin jälkimmäiseksi virkkeeksi siirrettäisiin nykyisen JANO-asetuksen 5 §:n 2 momentin jälkimmäinen virke koskien jakeluaseman teknisen rakenteen tarkastamista. Lisäksi pykälän 3 momentissa viitattaisiin laadunvarmistusselvityksen osalta maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999), kun aiemmin selvitystä koskevat määräykset sisältyivät Suomen rakentamismääräyskokoelmaan. Pykälään ei tehtäisi muita muutoksia JANO-asetukseen verrattuna.

16 § Kirjanpito

Säännös vastaisi pääasiassa JANO-asetuksen vastaavaa säännöstä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan kirjanpidon yhteenvedon säilyttämisen aika yhteen mukaistettavaksi muun muassa jätelain kanssa kuudeksi vuodeksi (119 §:n 2 momentissa säädetään jätettä koskevan kirjanpidon säilytysajaksi kuusi vuotta).

Pykälän 2 momenttiin esitetään eräitä terminologisia tarkistuksia (2–5 kohta).

17 § Toiminnan muutostilanteisiin liittyvä ilmoitusvelvollisuus

Asetukseen ehdotetaan lisättäväksi uusi toiminnan muutostilanteiden ilmoitusvelvollisuuteen liittyvä informatiivinen pykälä nykyisen, pelkkää toiminnan lopettamista koskevan ilmoitussäännöksen sijasta. Toiminnan muutostilanteita koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta on kattavasti säädetty lakitasolla (ympäristönsuojelulaki 170 §), joten asetuksessa viitattaisiin suoraan mainittuun lakitason säännökseen.

Ympäristönsuojelulain 170 § velvoittaa toiminnanharjoittajan ilmoittamaan toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle kaikista valvonnan kannalta olennaisista muutoksista, joilla voi olla vaikutuksia ympäristön pilaantumiseen taikka säädösten tai luvan noudattamiseen. Näin saamansa tiedon perusteella toimivaltainen valvontaviranomainen tekee arvion siitä, vaatiiko tilanne rekisteröinnin tai luvan ajantasaistamista, ja ryhtyy asian edellyttämiin toimiin.

18 § Suunnitelma toiminnan lopettamisesta

Uudessa pykälässä säädettäisiin tarkemmin toiminnanharjoittajan veloitteista toiminnan lopettamisen yhteydessä. Pykälän 1 momentti vastaa nykyisen 17 §:n säännöstä veloitteesta esittää suunnitelma toiminnan lopettamisen edellyttämistä purkutoimista sekä alueen kunnostamisesta. Toiminnanharjoittajan olisi suunnitelmassa myös esitettävä, miten selvitettäisiin mahdollinen maaperän ja pohjaveden pilaantumisen tilanne.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin toiminnanharjoittajan muut vastuut toiminnan päättymisen jälkeen toiminta-alueen kuntoon saattamisesta ja siistimisestä.

19 § Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Asetusta sovellettaisiin lähtökohtaisesti kaikkiin uusiin sekä vuoden 2010 asetuksen mukaisiin olemassa oleviin ja vuoden 2010 asetuksen mukaisiin uusiin jakeluasemiin sen voimaantulon hetkellä eli 1.2.2020, ellei jäljempänä asetuksen siirtymäsäännöksissä erikseen muuta säädetä.

Asetusta sovellettaisiin uuden olemassa olevan jakeluaseman toimintaan siitä alkaen, kun jakeluaseman toiminnan olennaiseen muuttamiseen olisi haettava ympäristölupa ympäristönsuojelulain 29 §:n nojalla tai kun ympäristölupaa on tarpeen muuttaa ympäristönsuojelulain 89 §:n nojalla. Asetusta sovellettaisiin uuden olemassa olevan jakeluaseman toimintaan kuitenkin viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2023, jolloin nämä asemat tulevat siis viimeistään rekisteröitäviksi ympäristönsuojelun tietojärjestelmään ja näiden toimintojen ympäristöluvat tai siihen rinnastettavat päätökset raukeavat (ympäristönsuojelulain muuttamisesta annetun lain 437/2017 siirtymäsäännös).

Asetuksen 4 §:n sijoittamista, 5 §:n 3 momentin jakeluaseman teknistä rakennetta, 6 §:n 2 momentin vuodonilmaisujärjestelmällä varustettuja kaksoisvaippasäiliötä ja 6 §:n 3 momentin polttoaineputkistoja sekä 7 §:n 3 momentin I luokan öljynerottimia koskevia vaatimuksia sovellettaisiin vuoden 2010 mukaiseen olemassa olevaan ja uuteen olemassa olevaan jakeluasemaan vasta, kun jakeluaseman toiminta muuttuisi olennaisesti ympäristönsuojelulain 29 §:ssä tarkoitetulla tavalla siten, että kyse on jakeluaseman merkittävästä teknisestä parantamisesta, jossa aseman tekniset järjestelmät, säiliöt ja putkistot uusitaan. Momentissa säädettäisiin tämän asetuksen soveltamisen siirtymäjärjestelyistä vanhoille ja uusille olemassa oleville jakeluasemille (vanhojen olemassa olevien asemien osalta kyse olisi nykyisen JANO-asetuksen 18.4 §:ää vastaavaan siirtymäajan myöntämisestä).

Edellä mainittu säännös on tarpeen olemassa olevien jakeluasemien kohtuullisen kohtelun varmistamiseksi asetuksen vaatimusten soveltamisessa. Kysymys on toiminnanharjoittajan luottamuksen suojan tarpeesta toimintoihin tehtyjen perusinvestointien ja niitä koskevien aikaisempien viranomaisratkaisujen osalta.

Kaikki momentissa mainituissa asetuksen kohdissa tarkoitetut vaatimukset kohdistuvat jakeluaseman sellaisiin perusrakenteisiin, joiden uudistaminen tapahtuu tavanomaisen elinkaari kierron mukaisesti. Kun asianomaiset rakenteet uudistetaan jakeluasemalla, sovelletaan uudistamiseen asetuksen vaatimuksia olennaista muutosta tarkoittavilla perusteilla. Olennaisella muutoksella tarkoitettaisiin siis jakeluaseman merkittävää teknistä parantamista, jossa aseman tekniset järjestelmät, säiliöt ja putkistot uusitaan. Olennaisen muutoksen käsite vastaisi ns. VOC Stage II direktiivissä (2009/126/EY, 3 artiklan 2 kohta) ja sen johdantolauseissa (resitaali 9) käytettyä sääntelytapaa liittämällä vaatimusten täyttäminen merkittävien tankkausjärjestelmien muutostöiden yhteyteen. Tiettyjen nyt ehdotettavan asetuksen vaatimusten toteuttaminen olemassa olevilla jakeluasemilla vaatisi merkittäviä muutostöitä ja rakenteellisia muutoksia, joiden kustannusvaikutuksia voitaisiin pienentää kytkemällä vaatimusten toteuttaminen ajankohtaan, jolloin säiliöitä ja putkistoja uusitaan.

Vuoden 2010 asetuksen mukaisen olemassa olevan ja vuoden 2010 asetuksen mukaisen uuden jakeluaseman olisi toimitettava 13 §:n 2 momentissa tarkoitettu toimintasuunnitelma viimeistään vuoden kuluttua asetuksen voimaantulosta rekisteröinnistä vastaavalle kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tai toimivaltaiselle lupaviranomaiselle.

Siirtymäsäännöksen 8 ja 9 momentissa säädettäisiin asetuksen voimaantulon hetkellä kuulutusvaiheessa olevan lupahakemuksen raukeamisesta sekä jo kuulutetun lupahakemuksen ja vireillä olevan rekisteröinti-ilmoituksen käsittelyyn sovellettavista säännöksistä ja asetuksen soveltamisen siirtymäajasta.

4 EHDOTUKSEN VAIKUTUKSET

Suomessa oli jakeluasemia vuoden 2017 lopussa Öljy- ja biopolttoaineala ry:n keräämien tietojen mukaan kaikkiaan noin 1 850. Automaattiasemien määrä oli noin 1 100. Niiden lukumäärä kasvaa koko ajan.

Suomessa on 21 lentoasemaa, joilla lentokoneiden polttoainesäiliöitä täytetään asematasolla säiliöautoista ja maakalustoa mahdollisesti tankataan erillisessä asemalla sijoittuvalla jakeluasemalla. Joillakin lentoasemilla on myös pienlentokoneiden polttoaineiden jakelupaikkoja. Harrasteilmailulla on Suomen Ilmailuliitto ry:stä saadun tiedon mukaan käytössä 67 lentopaikkaa, joista noin 20:lla lentopaikalla on mahdollisuus polttoainetäydennykseen, eli niissä on lentobensiinin jakelua jakelumittarista tai muulla tavoin. Vain muutamalla näistä 20:stä lentopaikasta jakelupaikan polttoainesäiliöiden kokonaistilavuus on vähintään 10 m³. Myös FinnHEMS Oy:llä on useita pelastushelikoptereille tarkoitettuja lentopetrolin jakeluasemia, muun muassa Helsinki-Vantaan, Tampere-Pirkkalan sekä Rissalan (Siilinjärvi) lentoasemien yhteydessä.

Rataverkosta noin puolet on tällä hetkellä sähköistetty ja noin 80 prosenttia raideliikenteestä ajetaan sähköllä. Muilta osin käytetään dieselvetoista kalustoa. Väyläviraston tietojen mukaan Suomessa on raideliikenteen polttoaineen jakelupaikkoja yhteensä 28 kappaletta. Ne kaikki ovat yksityisten toimijoiden operoimia, eli virastolla ei itsellään sellaisia ole (Liikenneviraston väylätietoja 2/2017; Rautateiden verkkoselostus 2019). VR-Yhtymä Oy:llä raideliikenteen jakelupaikkoja on 23 kappaletta, minkä lisäksi yksi jakelupaikka on rakenteilla (lisäksi yhtiöllä on muutamia tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jääviä autotankkauspaikkoja). VR-Yhtymä Oy:tä koskee tankkauspalveluvalvoite, jonka perusteella kaikki rautateiden ja radanrakennuskoneiden käyttäjät voivat hyödyntää sopimusperusteisesti VR-Yhtymän jakelupaikkoja. Kiinteiden jakelupaikkojen polttoainesäiliöt ovat kaikki maanpäällisiä ja niiden tilavuudet vaihtelevat 10-100 m³ välillä, ollen tyypillisimmin noin 50 m³. VR-Yhtymä Oy:n jakelupaikoissa tankataan kevyttä polttoöljyä (dieselöljyä) noin 26 miljoonaa litraa vuodessa. Metro- ja raitioliikenteessä ei ole nykyisin ehdotetun asetuksen soveltamisalaan kuuluvia, vähintään 10 m³:n polttoainesäiliöitä.

Uuden asetuksen myötä sen soveltamisalaan lisättäisiin ilmailu- ja raideliikenteen polttoainejakelu siltä osin, kun kyse on suoraan jakelumittarista tehtävästä polttoainejakelusta. Hallinnollinen menettely näiden jakelutoimintojen osalta kevenisi, kun ne siirtyisivät uuden asetuksen soveltamisen myötä ympäristölupamenettelystä rekisteröintimenettelyyn. Myös vähintään 12 kuukautta kestävä työmaiden polttoainejakelu tulisi asetuksen soveltamisalaan. Ehdotetulla asetuksella jakeluasemien ympäristönsuojelun tason voidaan nähdä vahvistuvan asetuksen soveltamisalaan tulevien asemien joutuessa täyttämään asetuksen yhdenmukaiset ympäristönsuojeluvaatimukset. Vaatimukset olisivat näin ollen ennakoitavissa ja lisäselvitysten tarve vähenisi, minkä johdosta asian käsittely nopeutuisi.

Ympäristölupaviranomaisena ilmailu- ja raideliikenteen jakeluasemien osalta on ollut kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (ympäristönsuojelusta annettu valtioneuvoston asetus 713/2014, 2.1 §:n 4 kohdan b alakohta, josta poistettiin jakeluasemat asetuksen muutoksella 584/2017). Lupaviranomaisen tehtävät vaihtuvat näiden jakeluasemien osalta rekisteröinti-ilmoitusten käsittelyyn ja tietojärjestelmään merkitsemiseen, minkä lisäksi tehtävänä säilyisivät edelleen jälkivalvonnalliset toimet. Ilmailuliikenteen (jakelumittarista tehtävää jakelua koskevan) polttoainejakelun on voitu myös katsoa muodostavan muun lentoasematoiminnan kanssa samalla alueella sijaitsevan teknillisen ja toiminnallisen yhteyden, minkä johdosta lentoaseman lupaviranomaisena toimiva aluehallintovirasto on ollut toimivaltainen käsittelemään myös jakeluaseman ympäristölupahakemuksen (YSL 34.3 §, 41 §). Tällaisessa tapauksessa jakeluaseman rekisteröintiasia siirtyisi nyt kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kokonaan uutena asiana. Kaiken kaikkiaan asetuksen myötä rekisteröinnin piiriin voisi tulla arviolta noin 50–70 raide- ja ilmailuliikenteen jakelupaikkaa. Työmaiden pitkäkestoisten jakelupaikkojen lukumäärästä ei ole tietoja käytettävissä.

Jatkossakin jakeluasemat, joiden toiminta sijaitsisi tai sijoitettaisiin tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella ja toiminnasta voisi aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa, kuuluisivat ympäristölupamenettelyyn.

Luvanvaraisten jakeluasemien siirtyminen lupamenettelystä rekisteröintimenettelyyn vaikuttaisi jonkin verran kansalaisten osallistumisoikeuksiin siirtämällä osallistumista ennakkollisesta vaikuttamisesta jälkivalvontaan asetuksen soveltamisalaan tulevien jakeluasemien osalta. Kuitenkin kansalaisten mahdollisuudet puuttua ympäristönsuojelulain 175 §:n nojalla säännösten laiminlyöntitilanteisiin säilyisivät ennallaan. Toisaalta asetus parantaisi jakeluasemilta edellytettävien vaatimusten ennakoitavuutta ja olisi omiaan selkeyttämään ja tehostamaan valvontaa. Asetus myös yhdentäisi myös jakeluasemien hallinnollista käsittelyä ja mahdollisessa luvassa annettavia määräyksiä, joten näiltä osin sekä kansalaisten että toiminnanharjoittajien oikeusturva paranisi.

5 EHDOTUKSEN VALMISTELU

Asetusehdotusta on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä. Asetuksen valmistelun tukena on kevään 2019 aikana kokoontunut epävirallinen taustaryhmä, jossa olivat edustettuina työ- ja elinkeinoministeriö, Suomen ympäristökeskus, Suomen Kuntaliitto, Helsingin, Kirkkonummen ja Lahden kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset, Neste Oyj, ST1, NEOT, SOK ja Teboil Oy. Valmistelun aikana kuultiin myös asiantuntijoita Finavia Oyj:stä, Suomen Ilmailuliitosta ry:stä, Shell Aviation Finland Oy:stä, VR-Yhtymä Oy:stä sekä Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:stä.

Asetusluonnoksesta on pyydetty lausuntoa seuraavilta tahoilta: [...]

6 ASETUKSEN VOIMAANTULO

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä helmikuuta 2020.